අධිකරණයට අපහාස කිරීම පිළිබඳ පනත,

අධිකරණයට අපහාස කිරීමට අදාළව දඬුවම් කිරීමේදී ඇතැම් අධිකරණවල බලතල නිර්වචනය කිරීම හා ඒ සම්බන්ධයෙන් එම අධිකරණවල ක්‍රියා පටිපාටි නියාමනය කිරීම සඳහා වූ පනතකි.

1. **ලුහුඬු නාමය සහ බලපැවැත්වීම.-** (1) මෙම පනත ....අධිකරණයට අපහාස කිරීමේ පනතා ලෙස නම් කෙරේ.

2. **නිර්වචන.**- මෙම පනතට අදාළව, යම් සන්දර්භයක් මගින් වෙනස් අර්ථයක් අවශ්‍ය නොවන්නේ නම්, -

   අ)“අධිකරණයට අපහාස කිරීම” යනු සිවිල් අපහාස හෝ අපරාධ අපහාස වේ;

   ආ) “සිවිල් අපහාස” යනු යම් නියෝගයකට, අඥාවක්, නියෝගයක් හෝ රිට් ආඥාවක් හෝ වෙනත් අධිකරණ ක්‍රියාවලියකට චේතනාන්විතව අකීකරු වීම හෝ අධිකරණයකට සිදු කරන ලද පොරොන්දුවක් චේතනාන්විතව කඩ කිරීම ය;

   ඇ) “අපරාධ අපහාස” යනු යම් ප්‍රකාශන (වචන වලින්, කථා කිරීමෙන් හෝ ලිඛිතව හෝ සංඥා මගින් වේවා හෝ දෘශ්‍ය නිරූපණයන් මගින් හෝ වෙනත් ආකාරයකින්) හෝ පහත දැක්වෙන යම් ක්‍රියාවක් සිදු කිරීම ය-

   i. අපකීර්තියට පත් කිරීම හෝ අපකීර්තියට පත් කිරීමට තුඩු දෙන, හෝ ඕනෑම අධිකරණයක අධිකාරය අඩු කිරීම හෝ අධිකාරය අඩු කිරීමට තුඩු දෙන; හෝ
   ii. යම් අධිකරණයක නිසි ක්‍රියා පටිපාටි අගතියට පත් කිරීම, ඊට බාධා කිරීම හෝ බාධා කිරීමට තුඩු දීම; හෝ
   iii. යුක්තිය අද්විනිස්ත්‍රාසනයට වෙනත් අයුරකින් බලපානු ලබන පරිදි, බාධා කිරීම, බාධා කිරීමට තුඩු දීම, හෝ එය වැළැක්වීම හෝ වළක්වාලීමට තුඩු දීම.

3. **නොදැනුවත් ප්‍රකාශන කිරීම හෝ බෙදා හැරීම අපහාසයක් නොවේ.-** 1) යම් පුද්ගලයකු විසින් යම් සිවිල් හෝ අපරාධ නඩු කාර්යයකට අදාළව යුක්තියේ ගමන්මගට බාධා කරන, බාධා කිරීමට තුඩු දෙන හෝ එම ගමන්මග වළක්වන හෝ එසේ කිරීමට තුඩුදෙන අන්දමින් (වචන වලින්, කථා කිරීමෙන් හෝ ලිඛිතව හෝ සංඥා මගින් වේවා හෝ දෘශ්‍ය නිරූපණයන් මගින් හෝ වෙනත් ආකාරයකින්) යම් ප්‍රකාශයක් සිදු කරන අවස්ථාවේ දී , එම කරුණට අදාළව යම් නඩු ක්‍රියාමාර්ග පවතින බව පිළිබඳව විශ්වාස කිරීමට ඔහුට සාධාරණ හේතු නොතිබුණි නම්, එවන් අවස්ථාවක දී ඔහු අධිකරණයට අපහාස කිරීමේ වරදක් සිදු නො කරයි.

   2) මෙම පනතෙහි හෝ සමකාලීනව බල පවත්නා වෙනත් නීතියක මීට පටහැනිව කුමක් සඳහන් වුව ද ඉහත 1) උප වගන්තියෙහි සඳහන් අන්දමෙන් අදාළ ප්‍රකාශය සිදු කරනු ලබන අවස්ථාව වන විට නොපවතින සිවිල් හෝ අපරාධ නඩු ක්‍රියාමාර්ග සම්බන්ධයෙන් අධිකරණයට අපහාස කිරීමේ වරදක් ස්ථාපනය වනනේ යැයි නොසැලකිය යුතුය.

   3) ඉහත 1) උප වගන්තිය යටතට ගැනෙන යම් ප්‍රකාශනයක් බෙදා හැරීම සිදු කරනු ලබන අවස්ථාව වන විට එම ප්‍රකාශනය තුළ උක්ත වර්ගයට ගැනෙන යම් අන්තර්තයක් අඩංගු වේ යැයි

විශ්වාස කිරීමට තරම් සාධාරණ හේතු නොමැති විට, ඔහු විසින් අධිකරණයට අපහාසයක් සිදු කරනු ලැබීමේ වරදක් සිදු කළේ යැයි නොසැලකිය යුතුය.

පහත ආකාරයේ ප්‍රකාශන බෙදා හැරීමට අදාළව මෙම නීතිය අදාළ නොවන වන බව සැලකිය යුතු වේ.—

i) ..... අනුකූලව මුද්‍රණය හෝ ප්‍රකාශනය නො කළ ඕනෑම පුවත්පතක් හෝ ග්‍රන්ථයක් වන ප්‍රකාශනයක්;

ii) .... අනුකූලව ප්‍රකාශනය නො කළ ඕනෑම පුවත්පතක්.

පැහැදිළි කිරීම - මෙම වගන්තියෙහි අර්ථය පිණිස යම් නඩු ක්‍රියාමාර්ගයක් —

අ). පවතින බව සැලකිය යුතු අවස්ථා—

1) සිවිල් නඩු ක්‍රියාමාර්ගයක් සම්බන්ධයෙන්, පැමිණිල්ලක් ගොනු කිරීම හෝ වෙනත් ක්‍රමයක් මගින් නඩු කටයුත්තක් ආරම්භ කිරීම මගින්,

2) අපරාධ නඩු විධිවිධාන, හෝ වෙනත් නීතියක් ප්‍රකාරව නඩුවක් පැවරීම —

(i) යම් වරදක් සම්බන්ධයෙන් චෝදනා පත්‍රයක් ගොනු කර තිබියදී, හෝ එක් එක් අධිකරණමය කටයුතුවලට අදාළ වන පරිදි යම් චූදිතයකුට එරෙහිව උසාවිය විසින් වරෙන්තු හෝ කැඳවීම් නිකුත් කර ඇති විට, සහ

(ii) යම් නඩු කටයුත්තකට අදාළ යැයි අධිකරණයට හැඟී යන අවස්ථාවන්හිදී, සහ

සිවිල් සහ අපරාධ නඩු ක්‍රියාමාර්ග සම්බන්ධයෙන්, එම නඩුව විනිශ්චය කොට තීන්දු නිකුත් කරන තෙක් එම නඩු කටයුතු පවතින බව සැලකිය යුතු වේ; එනම්, අධියාචනයක් හෝ සංශෝධනයක් වලංගු වේ නම් එකී අධියාචනය හෝ සංශෝධනය අධිකරණ විමර්ෂණයට භාජනය කොට තීන්දු කරන තෙක්, හෝ අධියාචනයක් හෝ සංශෝධනයක් අපේක්ෂා නොකරයි නම්, අධියාචනයක් හෝ සංශෝධනයක් සඳහා අයදුම් කළ හැකි කාල පරිච්ඡේදය ගෙවී යන තෙක් නඩු ක්‍රියාවලිය පවතින බව සැළකිය යුතු වේ;

ආ) යම් නඩු ක්‍රියාවලියක් අධිකරණය විසින් විමසීමට භාජනය කොට අවසන් වශයෙන් තීරණය කරන ලදුව ඇති නම්, එම තීන්දුව ප්‍රකාර විධානය, ආඥාව හෝ දඬුවම ක්‍රියාවට නැගී නොමැති වීම අදාළ නඩුව තවමත් බල පැවැත්වෙන බව සැලකීමට කරුණක් වන්නේ නැත.

4. අධිකරණමය ක්‍රියාවලි සාධාරණ සහ නිවැරදි වාර්තාකරණය අධිකරණයේ අපහාසයක් නොවන බව.—7 වන වගන්තියේ අඩංගු විධිවිධානවලට යටත්ව, අධිකරණ ක්‍රියාමාර්ගයක් හෝ එහි ඕනෑම අදියරක් පිළිබඳ සාධාරණ හා නිවැරදි වාර්තාවක් ප්‍රකාශයට පත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් පුද්ගලයෙකු අධිකරණයට අපහාස කිරීම සම්බන්ධයෙන් වරදකරුවෙකු නොවිය යුතුය.

5. සාධාරණ විවේචනය අධිකරණයට අපහාසයක් නොවන බව.—
විභාග කර අවසානයේ තීරණය කරන ලද ඕනෑම නඩුවක හරය පිළිබඳව සාධාරණ ප්‍රකාශයක් පළ කිරීම හේතුවෙන් පුද්ගලයෙකු අධිකරණයට අපහාස කිරීම සම්බන්ධයෙන් වරදකරුවෙකු නොවිය යුතුය.

6. පහළ අධිකරණවල මුලසුන දරන නිලධාරීන්ට එරෙහිව පැමිණිලි කිරීම අපහාසයක් නොවීම—

යම් පහළ අධිකරණයක මුලසුන දරන නිලධාරීන්ට එරෙහි යම් පුද්ගලයකු විසින් යහපත් චේතනාවෙන් යුතුව ප්‍රකාශයක් පළ කිරීම හේතුවෙන් පුද්ගලයෙකු අධිකරණයට අපහාස කිරීම සම්බන්ධයෙන් වරදකරුවෙකු නොවිය යුතු වන්නේ එවන් පැමිණිල්ලක්:

අ.) වෙනත් පහළ උසාවියකට, හෝ

ආ.) මහාධිකරණකට,

එම මහාධිකරණය යටතේ ඇති විට දී ය.

පැහැදිලි කිරීම — මෙම වගන්තියෙහි "පහළ උසාවි" යනුවෙන් අදහස් කර ඇත්තේ, ...අධිකරණ සේවා කොමිසම යටතේ ඇති වෙනත් ඕනෑම අධිකරණයකි.

7. අධිකරණ මැදිරිවල හෝ රහසිගත ලෙස සිදු කෙරෙන අධිකරණ කටයුතු හා සම්බන්ධ තොරතුරු වාර්තා කිරීම ඇතැම් අවස්ථාවන්හිදී හැර අධිකරණයට අපහාසයක් නොවන බව.—

(*1*) මෙම පනතේ අඩංගු කිසිවකට පටහැනි වුව ද, පහත දැක්වෙන නඩු හැරුණු විට, ඕනෑම අධිකරණයක මැදිරියක හෝ රහස්‍ය ලෙස සිදු කරනු ලබන අධිකරණ ක්‍රියාමාර්ගයක් පිළිබඳ සාධාරණ හා නිවැරදි වාර්තාවක් ප්‍රකාශයට පත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් පුද්ගලයෙකු අධිකරණයට අපහාස කිරීම සම්බන්ධයෙන් වරදකරුවෙකු නොවිය යුතුය, එනම්, —

අ.) යාවත්කාලයේ බල පවත්වන ඕනෑම පනතක ප්‍රතිපාදනවලට එරෙහි වන ප්‍රකාශනයක්;

ආ.) අධිකරණය විසින්, රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්තියේ පදනම මත හෝ ඒ වෙත පවරා ඇති යම් බලයක් ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී, අධිකරණ ක්‍රියාවලියට අදාල සියලු තොරතුරු ප්‍රකාශ කිරීම හෝ අදාළ යම් විස්තරයකට අදාළ තොරතුරු ප්‍රසිද්ධ කිරීම ප්‍රකාශිතව තහනම් කර ඇති අවස්ථා;

(ඇ) මහජන සාමය හෝ රජයේ ආරක්ෂාව සම්බන්ධ හේතූන් මත ඕනෑම අධිකරණයක මැදිරියක හෝ රහස්‍ය ලෙස සිදු කරනු ලබන අධිකරණ ක්‍රියාමාර්ගයක්, එම කටයුතු වලට අදාළ තොරතුරු ප්‍රකාශයට පත් කිරීම;

(*ඈ*) අධිකරණ ක්‍රියාවලියට බලපානු ලබන කරුණක් වන යම් පටිපාටි, සොයාගැනීම් හෝ නව නිපැයුම් සම්බන්ධයෙන් වැදගත් වන තොරතුරුවලට අදාල වන අවස්ථාවන්හිදී.

(*2*) ඉහත (1) වන උප වගන්තියේ අඩංගු විධිවිධානවලට අගතියකින් තොරව, රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්තියේ පදනම මත, හෝ මහජන සාමය හෝ රාජ්‍යයේ ආරක්ෂාව හා සම්බන්ධ හේතු නිසා හෝ රහසිගත ක්‍රියාවලියක්, සොයා ගැනීමක් හෝ නව නිපැයුමක් හෝ එහි ඇති ඕනෑම බලයක් ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධ තොරතුරු එහි අඩංගු ය යන පදනම මත උසාවිය විසින් ප්‍රකාශිතව යම් තොරතුරක් ප්‍රසිද්ධියට පත් කිරීම තහනම් කර ඇත්නම් මිස, ඕනෑම අධිකරණයක මැදිරියක හෝ රහස්‍ය ලෙස සිදු කරනු ලබන අධිකරණ ක්‍රියාමාර්ගයක් අනුව නිකුත් කරන ලද නියෝගයක පඨිතය සමස්තයක් හෝ යම් කොටසක් ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කිරීම හෝ එහි සාධාරණ හා නිවැරදි සාරාංශයක් ප්‍රකාශයට පත් කිරීම අධිකරණයට අපහාස කිරීම සම්බන්ධයෙන් පුද්ගලයෙකු වරදකරුවෙකු නොවිය යුතුය.

8. වෙනත් විත්තිවාචකයන්ට බලපෑමක් නොමැති බව.—මෙම පනතේ සඳහන් කිසිවක්, උසාවියට අපහාස කිරීමට එරෙහිව වන ඕනෑම කටයුත්තක දී වලංගු විය හැකි විත්තිවාචකයක් ලබා ගැනීමට ඇති හැකියාව මෙම පනතේ විධිවිධාන හේතු කොට ගෙන අහෝසි වී ඇති බව අඟවන ලෙස අවබෝධ කොට ගත යුතු නොවේ.

9. උසාවියට අපහාස කිරීමේ විෂය පථය විශාල කිරීම ඇඟවීමට නොවේ.—මෙම පනතේ සඳහන් කිසිවක් මගින් උසාවියට අකීකරුවීම, නියෝග කඩ කිරීම හෝ අපහාසාත්මක ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීම හෝ වෙනත්

ක්‍රියාවක් සඳහා නීති ප්‍රකාරව දඬුවම් පැමිනවීමට මෙම පනතෙන් හැර වෙනත් පනතකින් නොහැකි බව අඟවන ලෙස අවබෝධ කොට ගත යුතු නොවේ.

10. **පහළ අධිකරණවල අපහාසයන්ට ද දඬුවම් කිරීමට අභියාචනාධිකරණය සතු බලය.—** උසාවියට අපහාස කිරීම සම්බන්ධයෙන් එයට යටත් වන අධිකරණවලට සිදු කෙරෙන අපහාස සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියා කිරීම පිණිස සෑම **අභියාචනාධිකරණය** එකම ක්‍රියා පටිපාටිය හා භාවිතයට අනුකූලව එකම අධිකරණ බලය, බලතල සහ අධිකාරය තිබිය යුතුය:

11. **තම අධිකරණ බලයෙන් පිටතට ගැනෙන වැරදිවලට එරෙහිව හෝ වැරදිකරුවන්ට එරෙහිව නඩු විභාග කිරීමට අභියාචනාධිකරණය බලය..—** තම අධිකරණයට හෝ තමා යටතේ පවතින වෙනත් අධිරකණයට අපහාස කිරීම සම්බන්ධ නඩු කටයුතුවලදී, එකී අපහාසය තම පරිස්ථානීය බලය සහිත අධිකරණ සීමාව තුළ හෝ ඉන් පිටත සිදු වී තිබුණ ද එසේ අධිකරණයට අපහාස කිරීමේ චෝදනාවට ලක් වන්නකු එකී අධිකරණ බල ප්‍රදේශ සීමා තුළට හෝ ඉන් පිටතට අයත් වුව ද නඩු ඇසීමට සහ දඬුවම් කිරීමේ අධිකාරිය **අභියාචනාධිකරණයට** හිමි වේ.

12. **අධිකරණට අපහාස කිරීමට අදාළ දඬුවම්.—**(*1*) මෙම පනතෙහි හෝ වෙනත් නීතියක ප්‍රකාශිතව සඳහන් වන වෙනත් යමක් නොවේ නම්, අධිකරණයට අපහාස කිරීමේ වරදට මාස 12 ක් දක්වා දීර්ඝ කල හැකි සරල බන්ධනාගාර ගත කිරීමක් හෝ රු. 20000 ක උපරිමයට යටත් දඩයක් අය කිරීමක් හෝ මෙකී දණ්ඩණ දෙකම පැනවීම සිදු කළ හැකිය:
මෙම දණ්ඩණ පැනවීම, අධිකරණය සෑහීමකට පත් වන පරිදි චූදිතයා විසින් අධිරණයෙන් සමාව අයදීම මත වරදෙන් මුදවා හැරීමට හෝ නියම කරන ලද දඬුවම ඉවත් කිරීමට ඇති හැකියාවට යටත් වේ.

> *පැහැදිළි කිරීම*- චූදිතයා අධිකරණයෙන් සමාව ඇයදීමේදී යහපත් චේතනාවෙන් කටයුතු කරන්නේ නම් එම සමාව ඇයදීම සුදුසුකම් ලත් හෝ කොන්දේසි සහිත යැයි පවසමින් සමාව ඉල්ලීම ප්‍රතික්ෂේප නොකළ යුතුය.

(*2*) කිසියම් බල පවත්නා කුමන හෝ නීතියක කුමක් සඳහන් වුවද, දඬුවම් නියම කරන අධිකරණයකට හෝ ඊට යටත් අධිකරණයකට අපහාස කිරීම සම්බන්ධයෙන් කිසිදු අධිකරණයක් විසින් (1) වන උප වගන්තියේ දක්වා ඇති ප්‍රමාණයට වඩා වැඩි දඬුවමක් නියම නොකළ යුතුය.

(3) මෙම වගන්තියෙහි කුමක් සඳහන් වුවද, සිවිල් අධිකරණ අපහාසයකට වැරදිකරු වන පුද්ගලයකු සම්බන්ධයෙන්, හුදෙක් දඩයක් නියම කිරීම මගින් යුක්තිය ඉටු නොවන බව සහ සිරගත කිරීමේ දණ්ඩණයක් අවශ්‍ය බව අධිකරණයට ඒත්තු යන්නේ නම්, සරල සිරගත කිරීමක් වෙනුවට, අධිකරණය අවශ්‍ය යැයි සිතෙන පරිදි, එම පුද්ගලයා මාස 6කට නොවැඩි කාලයක් සඳහා සිවිල් සිරගත කිරීමකට යටත් කිරීමට අධිකරණයට හැකිය.

(4) උසාවියකට ලබා දී ඇති ඕනෑම පොරොන්දුවකට අදාළව අධිකරණයට අපහාස කිරීම සම්බන්ධයෙන් වැරදිකරු වූ පුද්ගලයා සමාගමක් වන විකටදී, අදාළ අපහාසය සිදුකරන ලද අවස්ථාවේ දී, අදාළ සමාගමේ ව්‍යාපාර කටයුතු මෙහෙයවීම සම්බන්ධයෙන් වගකිව යුතු වූ සහ සහ බලය හිමිව සිටි සෑම පුද්ගලයෙකුම මෙන්ම අදාළ සමාගම ද අධිකරණයට අපහාස කිරීමේ වරදකරුවෙකු ලෙස සලකනු ලබන අතර, අධිරකණයේ අවසරයට යටත්ව, එවැනි එක් එක් පුද්ගලයා සිවිල් සිරගෙවල්වල රඳවා තබා ගැනීමෙන් දඬුවම ක්‍රියාත්මක කළ හැකිය:

මෙම උප-වගන්තියේ කුමක් සඳහන් වුවද, යම් චූදිතයකු විසින් අදාළ අධිකරණ අපහාසය සිදු වූයේ තම අනුදැනුමෙන් තොරව බව ඔප්පු කළහොත් හෝ එකී අධිකරණ අපහාසය වැළැක්වීම සඳහා ඔහු නිසි උත්සාහය දැරූ බව ඔප්පු වුවහොත්, එකී පුද්ගලයා මෙම උප කොටසේ අඩංගු පරදි වරදක් සිදු කළ බවට වගකිව යුතු නොවේ.

(5) ඉහත (4) වන උප වගන්තියේ කුමක් සඳහන් වුවද, එහි සඳහන් පරදි යම් සමාගමක් විසින් අධිකරණයට අපහාස කිරීම සිදු කර ඇති විටක, එකී අපහාස කිරීම සිදු කෙරී ඇත්තේ එකී සමාගමේ යම් අධ්‍යක්ෂ, කළමනාකරු, ලේකම් හෝ වෙනත් නිලධාරියෙකුගේ කැමැත්තෙන් හෝ එකඟතාවයකින් යුතුව බව ඔප්පු වී ඇති නම්, එම අධ්‍යක්ෂක, කළමනාකරු, ලේකම් හෝ වෙනත් නිලධාරියෙකු ද අපහාසයට වරදකරුවෙකු ලෙස සලකනු ලබන අතර, උසාවියේ අභිමතය පරිදි, එවැනි අධ්‍යක්ෂක, කළමනාකරු, ලේකම් හෝ වෙනත් නිලධාරියෙකු සිවිල් සිරගත කිරීමේ දඬුවම් බලාත්මක කිරීමට හැකිය.

පැහැදිලි කිරීමෙ— මෙහි (4) සහ (5) උප වගන්තිවල අර්ථය පිණිස,—

(*අ*) "සමාගම" යනු නෛතික පුද්ගලභාවය හිමි සංස්ථාගත මණ්ඩලයක් වන අතර ඊට ආයතනයක් හෝ වෙනත් පුද්ගල සාංගමිකයක් ඇතුළත් වේ; සහ

(*ආ*) "අධ්‍යක්ෂවරයා", යනු, සමාගමක් සම්බන්ධයෙන් නම්, එහි පාර්ශවකරුවෙකි.

[[1]13. **ඇතැම් අවස්ථාවලදී අධිකරණයට අපහාස කිරීමට දඬුවම් නොකිරීම.—** කිසියම් බල පවත්නා කුමන හෝ නීතියක කුමක් සඳහන් වුවද,—

(අ) යම් අධිකරණයට අපහාස කිරීමක් සැලකිය යුතු ලෙස නිසි යුක්තිය පසිඳලීමේ කාර්යයට අවහිර කිරීමක් හෝ බාධා කිරීමක් වන ආකාරයේ ස්වභාවයක් ඇති බවට අධිකරණය සෑහීමකට පත්වන්නේ නම් පමණක් මිස කිසිදු අධිකරණයක් සඳහා එවන් අපහාසයක් සඳහා දඬුවමක් නියම නොකළ යුතුය;

(ආ) උසාවියට අපහාස කිරීම සම්බන්ධයෙන් සිදු කෙරෙන ඕනෑම නඩු කටයුත්තක දී, යම් අපහාසාත්මක කාර්යයකට තුඩු දෙනු ලැබුවේ සත්‍යයක් නම්, එය වලංගු විත්තිවාචක ආරක්ෂාවක් ලෙස යුක්තිසහගත යැයි පිළිගැනීමට අධිකරණය විසින් අවසර දිය හැකි අතර අධිකරණය එසේ කළ යුතු වන්නේ, එම අපහාසාත්මක කාර්යය මහජන යහපතට හේතු වී ඇති බවට සෑහීමකට පත්වේ නම් සහ විත්තිය විසින් උක්ත ඉල්ලීම අවංකව ඉදිරිපත් කරන බවට සෑහිමකට පත් වන්නේ නම් පමණි.]

14. **ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය හෝ මහාධිකරණය ඉදිරියේ උසාවියට අපහාස කිරීම සම්බන්ධයෙන් වන ක්‍රියා පටිපාටිය.— (*1*)** යම් පුද්ගලයකු අධිකරණයට අපහාස කළ බවට චෝදනා ලද විට, හෝ එසේ කළේ යැයි ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයට හෝ **අභියාචනාධිකරණය** , තමා ඉදිරියේ හෝ නඩු විභාගයේදී වැරදිකරුවෙකු වී ඇති බවට සිය මතය අනුව පෙනී යන විට, එම පුද්ගලයා අත්අඩංගුවේ රඳවා තබා ගැනීමට කටයුතු කිරීමට අධිකරණයට හැකි වන අතර, උසාවිය සිය කටයුතු එදිනට අවසන් කිරීමට පෙර, එදිනම හෝ ඉන් ඉක්බිතිව හැකි කඩනම් වේලාවක දී පහත පරිදි කටයුතු කළ යුතු වේ—

(අ) තමාට එරෙහිව එල්ල වී ඇති අපහාස චෝදනාව පිළිබඳව ලිඛිතව එම පුද්ගලයාට දැන්වීම;

(ආ) තමාට එරෙහිව එල්ල වී ඇති අපහාස චෝදනාව සම්බන්ධයෙන් පෙනී සිටීමට ඔහුට අවස්ථාවක් ලබා දීම;

(ඇ) අධිකරණයට අවශ්‍ය සාක්ෂි හෝ එම පුද්ගලයා විසින්ඉදිරිපත් කරන සාක්ෂි එක්රැස් කිරීමෙන් අනතුරුව සහ එම පුද්ගලයා හට ඇහුම් කන් දීමෙන් පසු, එම චෝදනාවේ හරය පිළිබඳව, වහාම හෝ කල් තැබීමෙන් පසු, තීරණය කිරීම පිණිස, උසාවියට කටයුතු කිරීම; සහ

(ඈ) යුක්තිසහගත වන පරිදි එම පුද්ගලයාට දඬුවම් නියම කිරීමට හෝ ඔහුව නිදොස් කොට නිදහස් කිරීමට කටයුතු කිරීම.

---

(2) උක්ත (1) වන උප වගන්තියේ කුමක් සඳහන් වුවද, එම උප වගන්තිය යටතේ අධිකරණයට අපහාස කිරීම සම්බන්ධයෙන් චෝදනාවට ලක්වූ පුද්ගලයෙකු විසින් ඔහුට එරෙහිව ඉදිරිපත්ව ඇති අධිකරණයට අපහසාස කිරීම සිදු වූයේ තමන් ඉදිරියේ යැයි කියන විනිසුරුවරයා හෝ විනිසුරුවරුන් විසින් විමර්ෂණය කිරීමට නියමිතව ඇති විටක ඔහු හෝ ඔවුන් හැර වෙනත් විනිසුරුවරයෙකු විසින් විභාග කරනු ලැබීම සඳහා ලිඛිත හෝ හෝ වාචික ඉල්ලීමක් ඉදරිපත් කරයි නම්, එසේ සිදු කිරීම ප්‍රායෝගික බවත් යුක්තිය නිසි ලෙස පසිඳලීම පිණිස එසේ සිදු කිරීම පිණිස එම ඉල්ලීමට අවසර ලබා දිය යුතු බවත් අධිකරණයට පෙනී යන්නේ නම්, එවිට, අධිකරණය විසින්, එම නඩු කාරණය අදාළ නඩු විභාගය පිළිබඳ කරුණු වාර්තාවක් ද සහිතව අගවිනිසුරුවරයා හට සුදුසු යැයි සිතෙන නියෝග ලබා දීම සඳහා ඔහු ඉදිරියේ තැබිය යුතුය.

(3) වෙනත් කුමන හෝ නීතියක කුමක් සඳහන් වුවද, උක්ත (1) වන උප වගන්තිය ප්‍රකාරව අධිකරණයට අපහාස කිරීමේ චෝදනාවට ලක් වූ පුද්ගලයකු සම්බන්ධ ඕනෑම නඩු විභාගයක් සඳහා උක්ත (2) උප වගන්තියට අනුව නියෝගයක් ලබා දීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඉදිරිපත්ව ඇති අධිකරණයට අපහසාස කිරීම සිදු වූයේ තමන් ඉදිරියේ යැයි කියන විනිසුරුවරයා හෝ විනිසුරුවරුන් හැර වෙනත් විනිසුරුවරයෙකු ඉදිරියේ අදාළ නඩු විභාගය සිදු කෙරේ නම්, එකී අධිකරණයට අපහසාස කිරීම සිදු වූයේ තමන් ඉදිරියේ යැයි කියන විනිසුරුවරයා හෝ විනිසුරුවරුන් සාක්ෂිකරුවන් ලෙස ඉදිරිපත් වීම අවශ්‍ය නොවිය හැකි අතර, උක්ත (2) උප වගන්තියට අනුව අගවිනිසුරුවරයා වෙත ඉදිරිපත් කරන වාර්තාව නඩුවේ සාක්ෂි ලෙස සලකනු ලබනු ඇත.

(4) චෝදනාව සම්බන්ධයෙන් විනිශ්වය කරන තෙක්, මෙම වගන්තිය යටතේ අපහාසයට ලක්වූ පුද්ගලයෙකු පහත නිශ්චිතව දක්වා ඇති පරිදි අත්අඩංගුවේ රඳවා තබන ලෙස අධිකරණය නියම කළ හැකිය:

උසාවිය සුදුසු යැයි සිතන තරම් මුදල් ප්‍රමාණයක් සඳහා අපකරුවන් සහිතව හෝ රහිතව ඇපකරයක් ඉදිරිපත් කෙරෙන්නේ නම්, චෝදනාවට ලක්වූ පුද්ගලයා එකී බැඳුම්කරයේ සඳහන් වේලාවට හා ස්ථානයට පැමිණිය යුතු බවටත් අධිකරණය විසින් වෙනත් නියෝගයක් ලබා දෙන තුරු ඔහු දිගටම එසේ පැමිණිය යුතු බවටත්, එකී චෝදනාවට ලක් වූ පුද්ගලයා කොන්දේසිගත කිරීමෙන් අනතුරුව ඔහු ඇප මත නිදහස් කළ යුතුය:

තවදුරටත්, උසාවිය සිදුසු යැයි අදහස් කරයි නම්, එකී පුද්ගලයාට ඇප නියම කිරීමකින් හෝ ශරීර ඇප නොමැති බැඳුම්කරයක් ප්‍රකාරව උක්ත කොන්දේසි අනුව පැමිණීමට සලස්වා නිදහස් කොට යැවිය හැකිය.

15. වෙනත් අවස්ථාවල සාපරාධී අපහාස හඳුනා ගැනීම.—

(1) උක්ත 14 වන වගන්තියේ සඳහන් අපහාසයක් හැරුණු විට සාපරාධී අපහාසයක් සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයට හෝ **අභියාචනාධිකරණය** ස්වකීය යෝජනාවක් හෝ පහත පරිදි කෙරෙන යෝජනාවක් මත පියවර ගත හැකිය:

(*අ*) නීතිපති, හෝ
(ආ) නීතිපති ලිඛිත එකඟතාව සහිතව වෙනත් ඕනෑම පුද්ගලයකු විසින්, [1][හෝ]

(*2*) **අභියාචනාධිකරණය** විසින්, ඊට යටත් යම් අධිකරණයක කිසියම් සාපරාධී අපහාසයක් සම්බන්ධයෙන්, එකී යටත් අධිකරණය විසින් ලද යොමු කිරීමක් හෝ නීතිපති විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද යෝජනාවක් මත කටයුතු කළ හැකිය.

(*3*) මෙම කොටස යටතේ කරන ලද සෑම යෝජනාවක් හෝ යොමු කිරීමක් මගින් ම චෝදනාවට ලක්වූ පුද්ගලයා වැරදිකරු යැයි කියනු ලබන අපහාසය නිශ්චිත කොට දැක්විය යුතු වේ.

16. **විනිසුරුවරයකු, මහේස්ත්‍රාත්වරයකු හෝ අධිකරණමය වශයෙන් කටයුතු කරන වෙනත් පුද්ගලයෙකු විසින් අධිකරණයට අපහාස කරනු ලැබීම.—**

(1) බලපැවැත්වෙන කාල සීමාව සඳහා ඕනෑම නීතියක විධිවිධානවලට යටත්ව, විනිසුරුවරයෙකු, මහේස්ත්‍රාත්වරයකු හෝ අධිකරණමය වශයෙන් කටයුතු කරන වෙනත් පුද්ගලයෙකු ද තම අධිකරණයට හෝ වෙනත් උසාවියකට අපහාස කිරීම සම්බන්ධයෙන් වගකිව යුතු වන අතර මෙම පනතේ විධිවිධාන, හැකි තාක් දුරට ඒ අනුව අදාළ වේ.

(2) යටත් අධිකරණයක් සම්බන්ධයෙන්, විනිසුරුවරයෙකු, මහේස්ත්‍රාත්වරයකු හෝ අධිකරණමය වශයෙන් කටයුතු කරන වෙනත් පුද්ගලයෙකු විසින් තමා විසින් යටත් උසාවියක් සම්බන්ධයෙන් විභාග කරන අධියාචනයක් හෝ සංශෝධනයක් සම්බන්ධයෙන් කරන ලද නිරීක්ෂණ හෝ ප්‍රකාශයන්ට මෙම කොටසේ කිසිවක් අදාළ නොවේ.

17. **අපහාසයක් හඳුනා ගැනීමෙන් අනතුරුව පටිපාටිය.—**

(*1*) ඉහත 15 වන වගන්තිය යටතේ කෙරෙන සෑම ක්‍රියාමාර්ගයක්ම, අධිකරණය විසින් වෙනත් ආකාරයකින් නියම කරනු ලබා ඒ මන්ද යැයි හේතු වාර්තා කොට තැබුවහොත් මිස, චෝදනාවට ලක්වූ තැනැත්තාට අධිකරණය විසින් පෞද්ගලිකව දැන්විය යුතු වේ.

(2) එම දැනුම්දීම සමග ඉදිරිපත් කළ යුතු ලේඛන මෙසේය,—

(අ) මෝසමක් මත යම් නඩු කටයුත්තක් ආරම්භ වූ විට, එම මෝසමේ පිටපතක් මෙන්ම එවැනි මෝසමකට හේතු වූ දිවුරුම් ප්‍රකාශවල පිටපත් ද තිබේ නම් ඒවා ද සහිතව; සහ

(ආ) නඩු ක්‍රියාමාර්ග ආරම්භ කෙරෙනුයේ යම් පහළ අධිකරණයක් විසින් සිදු කළ දැනුම් දීමක් අනුව නම්, එම පහළ අධිකරණය මගින් සිදු කළ දැනුම් දීමෙහි පිටපතක්.

(3) ඉහත 15 වන වගන්තිය යටතේ චෝදනාවට ලක්වූ පුද්ගලයෙකු දැනුම් දීමකින් වැළකී සිටීම සඳහා ඉඩ ඇති බව හෝ මඟ හැර යාමට ඉඩ ඇති බවට අධිකරණය සෑහීමකට පත්වේ නම්, එම අධිකරණය සාධාරණ යැයි සිතන පරිදි එම පුද්ගලයා සතු දේපොල තමනම් කිරීමේ නියෝගයක් සිදු කිරීමට නියෝග කළ හැකිය.

(4) වන උප වගන්තිය යටතේ සිදු කෙරෙන සෑම දේපොළ පවරා ගැනීමක් ම සිවිල් නඩු විධාන සංග්‍රහයේ දක්වා ඇති ආකාරයට මුදල් ගෙවීම සඳහා නියෝගයක් ක්‍රියාත්මක කළ යුතු අතර, එසේ දේපොළ පරවා ගැනීමෙන් අනතුරුව, චෝදනාවට ලක්වූ පුද්ගලයා පෙනී සිටිමින් අධිකරණය දැනුම් දීමෙන් වැළකී සිටීම සඳහා ඔහු පලාගොස් හෝ මගහැර නොසිටි බවට අධිකරණය තෘප්තියට පෙන්වයි, එකී පවරා ගනු ලැබූ දේපොළ යළි මුදා හැරීමට සුදුසු පරිදි අධිකරණය තීරණය කළ යුතු වේ.

(5) උක්ත 15 වන වගන්තිය යටතේ අධිකරණයට අපහාස කිරීම සම්බන්ධයෙන් චෝදනා එල්ල වූ ඕනෑම පුද්ගලයෙකුට ඔහුගේ විත්තියට පක්ෂව දිවුරුම් ප්‍රකාශයක් ගොනු කළ හැකි අතර, ගොනු කර ඇති දිවුරුම් ප්‍රකාශ මත හෝ අවශ්‍ය විය හැකි තවත් සාක්ෂි ලබා ගැනීමෙන් පසුව අධිකරණය විසින් චෝදනාව පිළිබඳ කාරණය පිළිබඳව විනිශ්චය කළ හැකි අතර නඩුව සමබන්ධ යුක්තියට අවශ්‍ය වන පරිදි නියෝග කළ යුතුය.

18. සාපරාධී අපහාස කිරීමේ නඩු විභාග කිරීම විනිසුරු මඬුල්ලක් විසින් විය යුතු බව.—

(1) උක්ත 15 වන වගන්තිය යටතේ සාපරාධී අපහාස කිරීමේ සෑම නඩුවක්ම විනිශ්චයකරුවන් දෙදෙනෙකුට නොඅඩු විනිසුරු මඬුල්ලක් විසින් විභාග කොට විනිශ්චය කරනු ලැබිය යුතු වේ.

19. **අධියාචනා.—**

(*1*) අධිකරණයට අපහාස කිරීම වෙනුවෙන් දඬුවම් කිරීම සඳහා **අභියාචනාධිකරණය** අධිකරණ බලය ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී එය එරෙහිව අභියාචනයක් ඉදිරිපත් කිරීමට අයිතියක් තිබේ—

(අ) තනි විනිසුරුවරයෙකුගේ නියෝගය හෝ තීන්දුව අධිකරණයේ විනිසුරුවන් දෙදෙනෙකුට නොඅඩු විනිසුරු;

(ආ) විනිසුරු මඬුල්ලක නියෝගයක් හෝ තීන්දුවක් තිබේ නම්, එවිට ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයට:

(2) ඕනෑම අභියාචනයක් විභාග වෙමින් පවතින අතර, අභියාචනාධිකරණය විසින් පහත පරිදි නියෝග කළ හැකිය—

(*අ*) යම් දඬුවමක් හෝ නියෝගයක් අත්හිටුවීමට එරෙහිව අභියාචනා කරන ලද ඒවා එසේම ක්‍රියාත්මක කිරීමට;

(ආ) අභියාචකයා සිරගතව සිටී නම් ඔහු ඇප මත නිදහස් කිරීමට; සහ

(ඇ) අභියාචකයා විසින් ඔහු අධිකරණයට අපහාස කිරීම ඉවත් කර නොමැති බව නොතකා අභියාචනය විභාග කිරීමට.

(*3*) අභියාචනයක් ඉදිරිපත් කළ හැකි ඕනෑම නියෝගයකින් අගතියට පත් ඕනෑම අයෙකු අභියාචනයක් ඉදිරිපත් කිරීමට අදහස් කරන බවට මහාධිකරණය සෑහීමකට පත්වන විට, මහාධිකරණයට (2) වන උප වගන්තිය මගින් පවරා ඇති සියලු හෝ ඕනෑම බලයක් ක්‍රියාත්මක කළ හැකිය.

20. **අපහාස කිරීම සඳහා වන නීතිමට කටයුතු සඳහා සීමාව.—** අපහාසයක් සිදු වූ බවට චෝදනා කරන දින සිට වසරක කාලයක් ඉකුත්වීමෙන් පසු කිසිදු අධිකරණයක් විසින් ස්වකීය යෝජනාවකින් හෝ වෙනත් ආකාරයකින් අපහාස කිරීම සම්බන්ධයෙන් නඩු ක්‍රියාදාමයක් ආරම්භ නොකළ යුතුය.

21. අධිකරණයට අපහාසයට අදාළ වෙනත් නීතිවලට අමතරව මිස ඒවා බලහීන නොකරන බව.— මෙම පනතේ විධිවිධාන උසාවියට අපහාස කිරීම සම්බන්ධ වෙනත් නීතියක විධිවිධානවලට අමතරව මිස ඒවා කිසිදු අයුරකින් බල හීන නොකරයි.